

«Nekje sem prebral, da je kdorkoli na tem planetu od kogarkoli drugega oddaljen le za šest drugih ljudi. Šest stopenj ločenosti med nami in vsemi drugimi na Zemlji. Do predsednika ZDA, gondoljerja v Benetkah, kogarkoli. Izredno prijetno mi je, ker smo si tako blizu. Po drugi strani pa je to, da smo si tako blizu, prava muka, saj mora vsak najti točno tistih šest pravih ljudi, da vzpostavi pravo povezavo ...»
(Iz filma Šest stopenj ločenosti)

Nedelo, 17. avgusta 2008

nedeljsko branje

19

Vsi na enem planetu, vsi povezani

Kako majhen je res svet!

V svetu s 6,6 milijarde ljudi se zdi to skoraj neverjetno. Teorija šestih stopenj oddaljenosti namreč poskuša dokazati, da smo, povezani zaradi verige poznanstev, le šest ljudi stran od kateregakoli človeka na planetu. Ravno pred kratkim je skupina raziskovalcev objavila, da teorija drži. Skoraj. S študijo več milijard elektronskih sporočil so namreč ugotovili, da sta katerakoli neznanca v povprečju drug od drugega oddaljena za šest stopenj oziroma poznanstev. Povedano drugače; če smo malo manj pikolovski, vsakega od nas v verigi poznanstev do Madonne, dalajlame ali britanske kraljice loči le šest, če ne celo manj ljudi. Novica pravzaprav ni posebno presenečenje za privržence sedme umetnosti, ki so leta in leta preigravali družabno igro Šest stopenj od Kevina Bacona, v kateri so ga morali povezati s poljubnim filmskim igralcem prek največ šestih filmskih vlog, poroča britanski Guardian.

Microsoftovi raziskovalci so pod drobnogled vzeli več kot 30 milijard elektronskih pogovorov med približno 240 milijoni ljudi z vseh koncev sveta. »Prvič v zgodovini smo vzpostavili planetarno družbeno mrežo,« so zadržili na Microsoftu in pojasnili, da je podatkovna baza obsegala celotno mrežo Microsoftovega messengerja, programa za izmenjavo sporočil in najrazličnejših datotek, v lanskem juniju, kar naj bi bilo enakovredno približno polovici spletnega komuniciranja v tistem obdobju.

Eric Horvitz in njegov kolega, slovenski raziskovalec Jure Leskovec sta začela z domneve, da sta dva, ki si med sabo izmenjata sporočila, znanca. Osredotočila sta se na minimalno dolžino verige, ki je bila potrebna, da sta vzpostavila povezavo med vsemi različnimi uporabniki v bazi. Ugotovila sta, da je povprečna veriga od enega do drugega človeka sestavljena iz šestih členov ter da se lahko več kot 78 odstotkov parov medsebojno poveže s sedmimi ali manj koraki. Resnici na ljubo je treba priznati, da je bilo v posameznih primerih potrebnih tudi do 29 stopenj.

Horvitz je za časnik Post izjavil, da je bilo odkritje o le sedmih korakih do kateregakoli človeka kjerkoli na svetu šokantno tudi zanj osebno. »Izsledki namreč nakazujejo, da se človeštvo ne le nenehno družbeno povezuje, zaradi česar imamo občutek, da smo si pravzaprav zelo zelo blizu, pač pa smo z našo raziskavo tako širokega dometa segli celo dlje; dokazali smo, da ta ideja o medsebojni povezanosti sega čez nacionalne in kulturne meje.«

Stopnja oddaljenosti je sicer mera družbene razdalje med ljudmi. Vsak človek na svetu je eno stopnjo oddaljen od vsakogar, ki ga pozna, dve stopnji stran od znanec njegovega znanca in tako dalje. Omenjeni koncept je bil zelo priljubljen v družabni igri Johna Guareja iz 90.

let prejšnjega stoletja. Šest stopenj ločenosti, po kateri so nato posneli tudi film z Willom Smithom, Stokardom Channingom, Donaldom Sutherlandom in Ianom McKellenom v glavnih vlogah. Eden od junakov izjavi: »Nekje sem prebral, da je kdorkoli na tem planetu od kogarkoli drugega oddaljen le za šest drugih ljudi. Šest stopenj ločenosti med nami in vsemi drugimi na Zemlji. Do predsednika ZDA, gondoljerja v Benetkah, kogarkoli. Izredno prijetno mi je, ker smo si tako blizu. Po drugi strani pa je to, da smo si tako blizu, prava muka, saj mora vsak najti točno tistih šest pravih ljudi, da vzpostavi pravo po-

Foto EPA

Množica neznancev? – Niti ne. Če bi se malo pomenili med seboj, bi hitro ugotovili, da imajo skupne znance, sorodnike ...

vezavo ...»

Nato so študenti na pensilvanjskem kolidžu Albright leta 1994 iznašli igro Šest stopenj od Kevina Bacona, v kateri je bil glavni izziv kateregakoli drugega igralca povezati z Baconom z največ šestimi filmskimi vlogami. Bacon je bil pričrčan, da bo šala prej ali slej izvenela, a ko se zadeva kar ni ustavila, je to izkoristil in ustvaril spletno stran, sixdegrees.org, ki naj bi združevala ljudi, voljne pomagati na kakršenkoli način. »Mislim sem, da ne bo dosegla omembe vrednega odziva, a očitno gre za koncept, ki v današnjem času povsem lepo uspeva.« (Na omenjeni spletni strani so doslej zbrali že 2.358.498.00 dolarjev donacij za različne namene, op. pr.)

Ideja šestih stopenj sicer buri duhove že najmanj dobrega pol stoletja. Raziskovalca Stanley Milgram in Jeffrey Travers sta leta 1969 izvedla projekt, za katerega sta 296 ljudi iz Nebraske in Bostona naprosila, da poskušajo prek svojih poznanstev poslati pismo nemu od bostonskih borznih posrednikov. Do njega je na koncu prispelo vsega 64 pisem, a za to je bilo v verigi potrebnih v povprečju 6,2 posrednika.

Leta 2003 so se raziskovalci na newyorški univerzi Columbia lotili podobnega podviga, pri čemer so spletno omrežje uporabili kot osnovni laboratorij medsebojno povezanega sveta. Več kot 24 tisoč prostovoljcev je prek svojih znanec poskušalo poslati elektronsko pošto 18 izbranim ljudem iz 13 različnih držav, vključno s policistom iz Avstralije, veterinarjem iz Norveške in profesorjem na ameriški univerzi v Ivy League. Le 384 e-pisem je prispelo na cilj, in to v povprečju prek štirih posrednikov. Vendarle so raziskovalci menili, da bi povprečna veriga najverjetneje obsegala od pet do sedem stopenj. Facebo-

priporočeno

kaj igra Lumpacivagabund

kdo KUD Predoslje prireditel in režiser Iztok Jože Basaj

kje v Predosljah pri Kranju, na župnijskem posestvu

kdaj 22., 23., 29., in 31. avgusta ter 5., 7., 12. in 14. septembra, vedno ob 20. uri

cena 8 (5) evrov zakaj zaradi vaškega ambienta, zahtevne scene in večne teme o ljubezni in denarju

Burka pod milim nebom

P otem ko so lani prvič postavili igro na prostem, Finžgarjevo dramo Razvalina življenja, in dosegli velik uspeh, se je KUD Predoslje, ta izjemno prizadevna amaterska skupina, ki deluje že stoletje in ki najraje uprizarja komedije in zabavne igre, odločila še za burko v šestih slikah Lumpacivagabund ali zanikna deteljica. Leta 1833 jo je napisal Johann Nepomuk Nestroy, avstrijski dramatik, najuspešnejši predstavnik dunajskega ljudskega gledališča in avstrijske bidermajerske veseligrice ter kritik predmarčnega Dunaja. O delu je sam zapisal: »Igraj ga, kjerkoli hočeš, postavi ga, kakor hočeš, vedno in povsod vžge, čeprav je star!« Pisan je za vse kraje in za vse čase, a še vedno mlad, pripoveduje režiser Iztok Jože Basaj, ki je besedilo sicer posodobil, a mu pustil pridih starinskega, da se lažje spoji z ambientom.

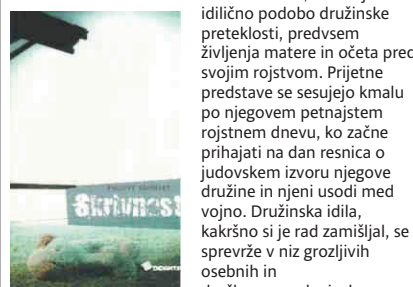

V scenografsko zahtevnem delu (scenografka Nika Weingerl, sceno izdelal Milan Perne), ki je prava paša za oči, nastopa kar 20-članska igralna zasedba. Glavne vloge čevljarja, mizarja in krojača – zanikrne deteljice –, ki osvojijo glavni dobiček na lotu, odlično igrajo izkušeni igralci Franci Kozelj, Damjan Dolžan in Boštjan Omerza. Pevski in plesni vložki (glasbeni gib – Saša Lončar, glasbeni aranžma – Boštjan Grabnar) pa še dodatno poskrbijo za privlačnost izvedbe. Igra je dober dve uri. Eva Senčar

Vznemirljivo razpletanje družinske skrivnosti

P sihoanalitik Philippe Grimbert je avtor dveh romanov; za Skrivnost, ki je bolj ali manj avtobiografska, je leta 2004 dobil nagrado Prix Goncourt des Lycéens, po njej so posneli tudi istoimenski film.

V Romanu sledimo drobnemu fantu, ki je obremenjen s svojo šibko telesno konstitucijo, in njegovim staršem, obema z zagorelim, natreniranim, športnim telesom, prototipom anatomske popolnosti. Deček v svoji osamljenosti iz koččkov, ki jih opazi in izve iz pripovedi sicer redkobesednih in zadržanih staršev, sestavlja

idilično podobo družinske preteklosti, predvsem življenja matere in očeta pred svojim rojstvom. Prijetne predstave se sesujejo kmalu po njegovem petnajstem rojstnem dnevu, ko začne prihajati na dan resnica o judovskem izvoru njegove družine in njeni usodi med vojno. Družinska idila, kakršno si je rad zamišljal, se sprevrže v niz grozljivih osebnih in družbeno-zgodovinskih oziroma politično zaznamovanih preizkušenj s tragičnim izidom, ki pojasni, zakaj se je celotna družina, s tetami in strici vred, zavezala molku, prepovedala postavljati vprašanja, se branila zaupljivosti in dajala videz »skrivnostne družbe, ki jo je povezovalo neizrekljivo žalovanje«. Dečka spoznanje, da njegovi starši niso to, za kar jih je imel, in da je – paradoksalno – kot edinec obsojen na življenje v senci polbrata, pretresejo, vendar ga poznavanje lastne zgodovine v isti sapi dela močnejšega in mu pomaga odrasti. Skrivnost je (med drugim!) čustveno intenzivna, zagonetna in vznemirljiva, vendar v nobeni točki sentimentalna ljubzenska zgodba, toliko bolj pretresljiva, ker nam avtor hkrati potstreže z nedolžno verzijo oziroma vizijo, kakšna bi bila lahko v malo drugačnih okoliščinah.

Gaja Kos

DELO FT
ANONIMNA PISMA
PONEDELJKOVA PRVA OGA DELA

V TEJ ŠTEVILKI

- Aktualna: Laži in drugi glasovi šentvidskega predstava
- Intonacija: Andrej Karič, predsednik uprave Zavarovalnice Triglav. Če se zavarovalnost ne bo povečala, bodo hurtikanti podražili zavarovanja
- FT-bama: KČK. Varnost je pavarovanje in ne končni cilj

Svež izdajec je v Delu

kaj roman Philippa Grimberta

z naslovom Skrivnost

kje Didakta prevod Jožica Grum

obseg in cena 120 strani in 19,90 evra

zakaj intenzivna pripoved, v kateri ljubezen in smrt stopata z roko v roki